

Güney Osetya Savaşı ve Ahıska Türklerinin Vatana Dönüşü

Prof. Dr. İlyas DOĞAN*

İçinde bulunduğumuz 2008 yılı Ahıska Türkleri için bir milat olma özelliğini sürdürüyor. Çünkü Vatana Dönüş Kanunu'ndan faydalanmak için başvuru süresinin bitmesine iki ay kaldı.

Kafkasya'da önemli gelişmeler yaşanıyor. Bizim için bunlardan en önemli hadise 2008 Ağustos ayında Rusya Federasyonu'nun Gürcistan'a saldırmasıdır. Bu savaşın sebebi neydi? Saldırı sebebi Gürcistan'ın Güney Osetya özerk bölgesinde yeniden hakimiyet kurmak istemesi ve Rusya Federasyonu'nun da bu girişimi kendi vatandaşlarına bir saldırı olarak görmesiydi. Meseleye devletler hukuku açısından bakılırsa bu bölge Gürcistan'a aittir. Bu bakımdan Rusya'nın Güney Osetya'da yaşayanlara Rus vatandaşlığı vermesi hukuka aykırıdır. Fakat bu ihtilâf Rusya tarafından hukukî olmaktan ziyade siyasî bir mesele olarak dünyaya aksettirilmiştir.

Güney Osetya meselesinin aslı

Gerçekte meselenin kökeni neydi? Gerçek şöyleydi: Stalin zamanında Gürcistan toprakları idarî bakımdan genişletilmiş ve bu mânada Güney Osetya Gürcistan'a bağlanmıştı. Gürcistan, bağımsızlık ilânından beri Güney Osetya üzerinde gerçek bir denetim kuramamıştı. Fakat Gürcistan'ın nihai amacı Stalin zamanında ülke topraklarına bağlanan bu bölgeyi kendi askerî denetimine almaktı.

Gürcistan devleti Stalin zamanında ekilen pek çok problemle bugün de uğraşmak zorunda kalmaktadır. Stalin, bir taraftan 1944'te Ahıska'dan, ana vatandan Türkleri sürgün etmişti. Bu haksızlık hâlâl devam etmektedir.

Osetya'da ne oldu?

Gürcü devlet başkanı Saakaşvili tam da 2008 Ağustos ayında Pekin Olimpiyatları başlamışken

Güney Osetya'ya askerî harekât başlattı. İlk başta Oset halkı önemli kayıplar verdi. Saakaşvili dünyanın dikkati olimpiyatlara odaklanmışken fırsattan istifade ederek Güney Osetya'daki isyancı yönetimi ortadan kaldırmayı hedefledi. Muhtemelen dünya dengelerinin böyle bir operasyon yapmaya uygun olduğunu düşündü.

Saakaşvili benzer taktiği daha önce Acaristan özerk idaresini yıkarken de kullanmıştı. Ne var ki Müslüman Acaristan'a saldırdığında dünya buna itiraz etmemişti. Bu sayede halen hızla uygulanan Acaristan Müslümanlarını Hıristiyanlaştırma işlemleri de böyle başlamıştı. Aynı şey Güney Osetya için de yapılabilirdi. Fakat burada Saakaşvili yanlış hesap yapmıştı. Rusya'nın sert karşılık vermesiyle ağır bir yenilgi yaşadı. Gürcistan yöneticileri bir nevi intihar girişimi yaptılar ve umduklarının tam tersi bir sonuçla karşı karşıya kaldılar.

Meseleye Rusya açısından bakarsak Ruslar yeniden yayılcı bir politika izlemeye başladılar diyebilir miyiz? Rusya'nın burada gerçek amacı Güney Osetya'yı korumaktan daha geniştir. Rusya Gürcistan'ı yeniden işgal etmeyi istemez. Onun asıl hedefi Kafkasya'da Türkiye ile Orta Asya Türk devletleri arasındaki bağı koparmaktır. Yani Orta Asya önümüzdeki on yıllarda yeniden Rus işgali tehlikesiyle karşı karşıya kalabilir. Şüphesiz bu durum Ahıska Türklüğünü de yakından ilgilendirir.

Osetya savaşında Gürcistan gerçekten kaybetti mi?

Saakaşvili, Acaristan'da olduğu gibi Güney Osetya'da başarılı olabilseydi sıra Abhazya'ya gelecekti. Onun yaptığı iyimser hesap görünürde buydu.

Vatana dönüş yolundaki şerefli yürüyüşümüzü sürdürmeli, başvurularımızla dönüş adımlarımızı hızlandırmalıyız.

Acaba gerçekten böyle denebilir mi? Biz bunun aksini düşünüyoruz. Saakaşvili Rusya'nın sert karşılık vereceğini tahmin edemeyecek kadar acemi bir politikacı olamazdı. Eğer gerçekten öyleyse Gürcistan halkı için endişe etmek gerekir. Fakat bizim kanaatimize göre Saakaşvili, Gürcü halkına vaat ettiği Güney Osetya ve Abhazyayı kontrol altına almasının mümkün olmadığını kendi halkına fiilen göstermek istedi.

Artık Gürcü halkı da biliyor ki arkasında Rusya desteği olan Abhazy ve Güney Osetya özerk bölgelerini Gürcistan'ın denetimine almak mümkün değildir. Yani bundan sonra hiçbir Gürcü politikacı buraları yeniden ele geçirmeyi vaat ederek politika yapamaz. Çünkü Gürcistan'la Rusya arasında çok büyük bir kuvvet uçurumu var.

Bundan sonra Güney Osetya ve Abhazyada yeni ve kalıcı bir statü oluşmuştur. Bu statü Rusya Federasyonu istemedikçe bozulmaz. Bir başka deyişle Gürcistan burada yeni bir çatışmayı göze alamaz. Bu demektir ki bölgede kan akması durmuş sayılabilir. Akarsa da Rusya isterse akar. Böyle bir sonuç aslında Gürcistan vatandaşlarının savaşta hayatlarını kaybetmesini önleyeceği için Gürcü halkınca olumlu karşılanabilir.

Esas önemli kazancı Gürcistan elde etmiştir diyebiliriz. Bu kazançlardan biri bu ülkenin Rusya ile ilişkileriyle ilgilidir. Çünkü bundan sonra Gürcistan, enerjisini kendi topraklarına sonradan katılan bu bölgelerin halkları ile çatışmaya harcamayacak, daha gerçekçi işlerle uğraşacaktır. Buna karşılık Saakaşvili asıl amaçladığı batı dünyasının, Avrupa'nın desteğini arkasına almıştır. Gürcistan NATO üyesi olmak istiyordu. Batı dünyası ilk fırsatta Gürcistan'ı

koruyacak bir tedbir olarak NATO'ya almayı planlamaktadır. Ama asıl büyük kazanç Gürcistan Avrupa Birliği'ne üye olarak kabul edilirse elde edilecektir. Çünkü Avrupa Birliği Eylül 2008'de yaptığı açıklamalarda Gürcistan'ı üye olarak kabul etmeye niyetli olduğunu göstermiştir. İşte tam bu noktada meseleyi Ahıska Türklüğünün vatana dönüşü bakımından değerlendirmek gerekir.

Osetya savaşı vatana dönüşü nasıl etkiler?

Yukarıda da ifade ettiğimiz gibi Gürcistan'ın Abhazy ve Güney Osetya'ya karşı askerî bir harekât yapması artık fiilen mümkün değildir. Bu sebeple Gürcü politikacıları kendi toprakları üzerinde yaşayan halkı kalkındırmak için çaba harcayacaktır. Bu durum Gürcistan sınırları içinde yaşayan herkes için olumlu bir gelişme olacaktır.

Avrupa Birliği'ne aday ve daha sonra üye bir Gürcistan kısa sürede ekonomik ve sosyal kalkınmasını sağlayabilir. Böyle bir ihtimal kuvvetli görünmektedir. Bu sebeple vatana dönüş için yeni bir sebep daha ortaya çıkmıştır. Romanya, Bulgaristan gibi ekonomisi zayıf ülkeler Avrupa Birliği'ne üye olalı çok zaman geçmedi. Fakat bu ülkelerde hızlı bir kalkınma başladı. Bu ülkelerin yurttaşları hem hürriyet hem de ekonomik bakımdan kalkınma şansını birlikte yakaladılar. Vatana dönen Ahıskalının aynı şans kullanması neden olmasın? O halde vatana dönüş yolundaki şerefli yürüyüşümüzü sürdürmeli, başvurularımızla dönüş adımlarımızı hızlandırmalıyız.

Şu soru akla gelebilir: Gürcistan bu savaştan kötü etkilendi, dönüş gecikir mi?

Savaşın, dönüşün fiilen başlamasını bir süre geciktireceğini söylemek gerçekçidir. Fakat bu durum başvuru süresini uzatmaz. O halde geri dönüş başvurusunu hemen yapmak gerekir. Vatana yerleşmenin şartları sağlandıkça nüfus da gelmeye başlar.

Yukarıdaki tabloya bakıldığında Gürcistan, bağımsız kalmak için NATO üyesi olan Türkiye ve Avrupa Birliği'nin desteğine daima ihtiyaç duyar. Gürcistan'a sağlanacak Türkiye desteğinde Ahıska Türkü bir köprü rolü oynayacaktır. Böylece Ahıska Türkü kendi öz vatanında yaşamakla Kafkasyada barış ve istikrara katkıda bulunarak dünya barışına da katkıda bulunacaktır ■

* Ankara Gazi Üniversitesi Öğretim Üyesi.

